

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan (III) kokous 4/2020

Aika 10.9.2020, klo 13.00–16.00

Paikka etäyhteydellä

Kutsuttu

Puheenjohtaja Mika Leppinen
Varapuheenjohtaja Joonas Gustafsson

Koiratoiminta

Tapio Eerola, Suomen Kennelliitto ry
(~~Pauliina Lehtola~~)

Kissatoiminta

Veikko Saarela, Suomen Kissaliitto
(~~Mari Vainionpää~~)

Hevostoiminta

Martti Tala
(~~Katja Hautala~~)

Eksoottisten eläinten harrastustoiminta

Jarmo Perälä
(~~Markku Varjo~~)

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia koskeva tutkimus

Laura Hänninen, Helsingin yliopisto
(~~Tarja Koistinen, Luonnonvarakeskus~~)

Seura- ja harrastuseläinten pitoon liittyvä etiikka

Paula Hirsjärvi
(~~Elisa Aaltola~~)

Ruokavirasto

Sari Salminen
(~~Marjukka Anttila~~)

Käytännön eläinsuojeluvalvontatyötä tekevä viranomais

Maria Wahlfors, Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö
(~~Jessica Löfgren-Eriksson, Etelä-Suomen aluehallintovirasto~~)

Vapaaehtoinen eläinsuojelutyö

Maria Lindqvist, SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
(~~Laura Uotila, Eläinsuojeluliitto Animalia~~)

Käytännön eläinlääkintätyö

Marika Melamies
(~~Suvi Heinola~~)

Seura- ja harrastuseläinkauppiat

Päivi Tiitinen
(~~Harri Ahokas~~)

Kuluttajat

Timo Niemi, Kuluttajaliitto Oy
(~~Santeri Pienimäki~~)

Eläinsuojeluasiamies

Saara Kupsala

Pysyvä asiantuntija

Tiina Pullola, maa- ja metsätalousministeriö

Pöytäkirja

1. Varapuheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.01 puheenjohtajan ollessa estynyt. Kokous järjestäytyi. Kokoukseen osallistui 11 jäsentä ja 5 varajäsentä.
2. Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.
3. Maa- ja metsätalousministeriöstä kerrottiin, että ministeriön ja Ruokaviraston yhteinen selvitys koirien jalostuksen ongelmakohdista julkaistiin 2.9. Selvitystä tullaan hyödyntämään eläinten hyvinvointilain valmistelussa. Ministeriö on pyytänyt lausuntoa asetusluonnokseen koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä. Neuvottelukunta antoi lausunnon, jossa mm. esitettiin vastaavaa tunnistus- ja rekisteröintivelvoitetta kissoille. Asetuksen voimaantulon ajankohdasta ei vielä ole tietoa.
4. Eläinsuojeluasiamies Saara Kupsala esittäytyi. Neuvottelukunta-asetuksen muutoksen myötä eläinsuojeluasiamies kuuluu jatkossa neuvottelukunnan kokoonpanoon. Kupsala aloitti tehtävässään 1.9. Virka sijoittuu Ruokavirastoon. Eläinsuojeluasiamiehen tehtävänä on edistää ja parantaa eläinten hyvinvointia seurannan, aloitteiden, ehdotusten, lausuntojen ja muun vaikuttamisen keinoin. Eläinsuojeluasiamies tukee ja edistää eläinten hyvinvointiin liittyvien toimijoiden välistä yhteistyötä eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi ja osallistuu eläinten hyvinvoinnin neuvottelukuntien ja työryhmien työskentelyyn. Työssään eläinsuojeluasiamies on itsenäinen ja riippumaton toimija. Kupsala on väitellyt yhteiskuntatieteiden tohtoriksi sosiologisen eläintutkimuksen alalta ja työskennellyt aiemmin mm. Helsingin yliopistossa ruokakulttuurin ja eläinten hyvinvointikysymysten parissa.
5. Tiina Pullola valotti EU:n vieraslajiasetuksen tulkintaa. EU-vieraslajiasetukseen listattujen eläinlajien yksilöiden luovuttaminen eteenpäin on lähtökohtaisesti kielletty. Olemassa olevat eläimet saa pitää niiden kuolemaan saakka. Joissain tilanteissa jäsenvaltio voi sallia eläinten eteenpäin luovuttamisen, mutta edellytyksenä on jäsenvaltion oma tapaus- ja lajikohtainen harkinta. Ministeriö pyytää neuvottelukunnalta lausuntoa, jota voitaisiin käyttää apuna eläinlajikohtaisten arviointien tekemisessä Suomessa. Lausuntopyyntö koskee vain EU-vieraslajilistaa; kansallisella vieraslajilistalla olevin lajien eläinten luovuttaminen eteenpäin on aina kielletty. Vieraslajien pääsy luontoon on estettävä kaikin keinoin, ja lajikohtaisia poikkeuksia pohdittaessa on mm. otettava huomioon se, lisääkö luovuttamiskielto näiden lajien päätymistä Suomen luontoon. Myös poliittiset, taloudelliset ja eettiset näkökohdat on huomioitava.

EU-vieraslajilistalla on kolmisenkymmentä eläinlajia. Joistakin lajeista on yksittäisiä havaintoja Suomen luonnosta, mutta listalla on myös säännöllisesti luonnossa tavattavia lajeja kuten supikoira, piisami, villasaksirapu ja täplärapu (näitä ei pidetä lemmikkeinä). Pesukarhuja ja nutriaa pidetään meillä lähinnä eläintarhoissa. Neuvottelukuntaa koskevat lajit ovat lemmikkeinä pidetyt aurinkoahven, marmorirapu, punarapu, punakorvakilpikonna, siperianmaaorava ja nutria. Punakorvakilpikonnien osalta tilanne koskee satoja yksilöitä vuosittain, ja eläinsuojeluyhdistyksillä on punakorvakilpikonnaa jonossa odottamassa uudelleensijoitusta tai päätöstä lopettamisesta. Pohdittiin, onko listalla eläimiä, joiden lopettamisesta tiedetään olevan ongelmia (esim. rapujen lopettaminen). Paula Hirsjärvi osallistuu lausunnon eettisten kysymysten pohdintaan. Kalojen ja rapujen osalta konsultoidaan Markku Varjoa. Joonas Gustafsson ja Jarmo Perälä toimivat asiantuntijoina eksoottisten eläinten, erityisesti punakorvakilpikonnien osalta, Laura Hänninen eettisten lopetusmenetelmien asiantuntijana ja Tarja Koistinen nutria-asiantuntijana. Joonas kontaktoi asiantuntijat ja kokoaa alustavasti lausuntoluonnoksen. Asiaan palataan seuraavassa kokouksessa.

6. Lemmikkieläinten hammashoitoa käsiteltiin läänineläinlääkäri Annika Hippin yhteydenoton pohjalta. Hippin mukaan eläinlääkäreillä on tullut vastaan tapauksia, joissa iäkkään tai sairaan koiran suu ja/tai hampaat ovat olleet huonossa kunnossa. Eläinlääkäri on voinut kieltäytyä tai kieltää hoitamasta hampaita anestesian riskien vuoksi, tai omistajalla on ollut käsitys, ettei hampaita voida enää hoitaa. Hippin mukaan tärkeää olisi tuoda yleiseen tietoisuuteen, että koiran (tai kissan) ikä tai perussairaus ei ole syy jättää hampaita hoitamatta, vaan pikemminkin indikaatio hammashoidolle. Hammashoidon laiminlyönti on vakava hyvinvointiongelma. Eläinlääkäri tulisi ohjata lemmikki omistajineen sellaiselle klinikalle, jossa toimenpiteen suorittaminen olisi mahdollisimman turvallista, silloin kun oma osaaminen tai vastaanoton varustelu ei ole riittävä. Eutanasia on vaihtoehto, mikäli hampaita ei haluta hoitaa tai ei haluta ottaa riskiä eläimen menehtymisestä anestesiassa, mutta lemmikin omistajalla on oltava tieto olemassa olevista vaihtoehdoista. Mikäli omistaja tahallisesti laiminlyö lemmikin suunhoidon, tulee asia saattaa eläinsuojeluviranomaisen tietoon.

Myös Eläinlääkäriliiton eläinsuojeluvaliokunta on käsitellyt asiaa ja todennut, että ongelma on todellinen. Valiokunta ohjeistaa asiassa sekä lemmikinomistajia että eläinlääkäreitä. Neuvottelukunnan toivotaan omalta osaltaan tuovan esiin, että lemmikin perussairaus tai korkea ikä eivät ole syitä jättää lemmikin hampaita hoitamatta, ja että palveluiden tulisi olla kohtuullisin kustannuksin lemmikinomistajien saatavilla. Lemmikinomistajia pitäisi pystyä tavoittamaan laajemmin ja kertomaan hammashoidon nykymahdollisuuksista, sillä etenkin vanhempi polvi ei välttämättä tiedä, miten lemmikkien hampaita pystytään nykyään hoitamaan. Kasvattajien olisi hyvä kertoa koiranostajille ennaltaehkäisevän hammashoidon tärkeydestä (etenkin pienikokoisilla koiraroduilla). Neuvottelukunta tekee aiheesta kannanoton, jossa suunnataan viestiä eläinlääkäreiden sekä koiran- ja kissanomistajien suuntaan. Sihteeri ja varapuheenjohtaja laativat luonnoksen seuraavassa kokouksessa käsiteltäväksi.

7. Lemmikinottajan muistilista ja lemmikinpidon kustannukset käsiteltiin. Päivitettiin kohta kissan aktivointitarpeesta ja lisättiin maininta osaamisen varmistamisesta ja tarvittaessa eläinten kouluttajan konsultoinnista. Todettiin, että muistilista on hieman negatiivisävytteinen lemmikin hankkijan näkökulmasta. Puheenjohtajisto muotoilee muistilistaan tarvittavat muutokset ja hyväksyy ne sähköpostitse jäsenillä, jonka jälkeen muistilista julkaistaan.
8. Tiedoksi: neuvottelukunnan aiempi kannanotto kanien rokottamiseksi rhd-tautia vastaan otettiin positiivisesti vastaan. Ruokavirasto on antanut kehotuksen rokottaa kanit myös myksomatoosia vastaan. Rokote on saatu nopeasti Suomeen ja rokotukset on aloitettu. Harrastajayhdistykset ja eläinlääkärit ovat tuoneet asiasta tietoa esiin kiittävästi.

Lausunto luonnokseen koirien pakollisesta tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä käsiteltiin kohdassa 3.

9. Muut asiat

- Veikko Saarela kiitti neuvottelukuntaa kissojen huomioinnista tunnistus- ja rekisteröintilausunnossa. Kissojen vapaata ulkoilua koskevaan asetukseen on syytä ottaa kantaa: kissa ei ole turvassa vapaasti ulkoillessaan. Tiina Pullola totesi, että kissojen vapaanapito on myös lainvalmistelun kannalta vaikea kysymys. Seura- ja harrastuseläinasetuksessa voidaan säätää asiasta, mutta sen valmistelu ei etene ennen vuotta 2022. Neuvottelukunta voi kuitenkin muotoilla kannanoton aiheesta asetuksen laatimista silmällä pitäen. Todettiin, että järjestyslakiin viitataan usein vapaasta ulkoilusta puhuttaessa, joten voisiko asiasta säätää tarkemmin siellä? Muistutettiin, että kissojen vapaaseen ulkoiluun puuttuminen lainsäädäntötasolla ainakin maaseudulla tulee olemaan poliittinen kysymys. Vapaata ulkoilua perustellaan lajityypillisellä

käyttäytymisellä ja käyttäytymistarpeilla. Toisaalta kaupunkikissojen todettiin elävän erilaisessa ympäristössä ja erilaista elämää kuin esimerkiksi maaseudun työkissojen. Neuvottelukunnan toivottiin keskustelevan asiasta ja muodostavan kannan, jota myös valvonnassa voitaisiin hyödyntää. Valvontaviranomaisen näkökulmasta tarvittaisiin selkeämpää ohjeistusta, johon nojata. Veikko Saarela valmistelee seuraavaan kokoukseen johdatuksen kissojen vapaaseen ulkoiluun.

10. Seuraavat kokoukset pidetään 15.10. ja 26.11. klo 13-16. Nämäkin kokoukset pidetään teams-etäkokouksina. Teams todettiin toimivaksi kokousalustaksi.

11. Varapuheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.29.